

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Президент Ліги українських меценатів
Володимир Загорій:
«Не лише на передовій
вирішується, якими ми будемо
після Перемоги»

В Україні триває XXIII Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, засновники якого — Ліга українських меценатів та Міністерство освіти і науки України. У ньому беруть участь школярі, студенти, учні профтехосвіти, а також ліцеїсти і курсанти вищих військово-навчальних закладів Міністерства оборони України.

У надзвичайно складних умовах війни вже відбулися три етапи конкурсу, 24 березня буде фінальний. Про перебіг популярного конкурсу читачам «Урядового кур'єра» розповідає президент Ліги українських меценатів Володимир ЗАГОРІЙ.

— Володимире Антоновичу, напевне, і торішній, і нинішній XXIII конкурс чи не найскладніший за всі роки його існування?

— Це так, бо що може бути страшніше за війну? Та ще й коли ворог зриває наші міста і села, вбиває українців, ставить за мету знищити Україну. Згадайте, що насамперед роблять вороги на окупованих територіях. Знищують українські книжки і відстежують тих, хто говорить українською мовою. А потім привозять туди російські підручники і російських вчителів, щоб вони навчали українських дітей за методиками країни-агресорки.

Наші вороги добре знають, що мова — це зброя, а ця війна — не просто за території, це війна проти українців як нації. А що визначає націю? Мова. Зверніть увагу, що говорять вороги: росія там, де звучить російська мова. І це не просто слова. Вони справді так думають, більше того, вони в цьому переконані. На цьому будується їхня державна політика.

Нам дуже легко свого часу дала наша незалежність. Ми не задумувалися, якою мовою говоримо у своїй державі. До того ж держава не надавала належної уваги українській мові від самого початку нашої незалежності. І це була велика помилка, бо не «какая разница», якою мовою спілкуються громадяни України. Нині це відтукнулося війною, і за свою незалежність ми платимо страшну ціну.

— До речі, з набуттям незалежності про це відразу почав говорити засновник і перший президент Ліги українських меценатів канадський бізнесмен і доброчинець Петро Яцик.

— Справді, похоловши вулицями міст, де бував, і послуховавши, якою мовою спілкуються люди, він зрозумів, якою бідою може обернутися. На одному із засідань Ліги меценатів запропонував організувати дитячий конкурс на найкращого знавця української мови. У конкурсі мали б брати участь усі діти України. І він мав би стати престижним, масовим. Ми підтримали тоді Петра Яцика, а головним мотором проекту став виконавчий директор Ліги меценатів Михайло Слабошпицький.

Різні випробування пройшов конкурс за ці два десятиріччя,

але чи не найстрашніші — нині, в час російсько-української війни. І це не просто загарбницька війна за території й ресурси, це цивілізаційна війна між двома різними світами — нашим і їхнім. Світом самодержавства, рабства і світом демократії, свободи. І хоч як це парадоксально, саме під час цієї війни мільйони українців поставили собі запитання: а чому я не розмовляю рідною мовою в Україні? Чому розмовляю мовою ворога? І перейшли на українську. Таких прикладів може навести дуже багато. Але неваже потрібно було дочекатися війни, щоб перейти на рідну мову?

Коли торік восени завершували XXII конкурс, для нас уже було принципово, щоб попри війну і загрози наступний конкурс відбувся. Знаємо, що нині багато школярів і студентів навчаються дистанційно, стали біженцями і живуть у Європі, багато переселенців з території, де тривають бойові дії. Але всі війни рано чи пізно закінчуються, і сьогоднішнім школярам завтра жити в Україні. І від того, з якими переконаннями вони вийдуть у доросле життя, якою мовою говоритимуть, залежатиме майбутнє нашої держави.

Важливо завжди пам'ятати: є мова — є нація, нема мови — нема нації. Цю аксіому підтверджує саме життя. Зрештою, й те, що багато бойовців і не лише в Києві нині масово перейшли на українську мову. Саме українська мова — найголовніший маркер у визначенні поняття «український народ». Шкода, що багато хто зрозумів це запізно.

— Як проходив XXII конкурс, коли ворог стояв під Києвом?

— Тоді був величезний ризик для всіх, тож конкурс призупинили. Коли триває війна, живемо за законами воєнного часу. Але коли відкинули ворога від столиці, Міністерство освіти і науки запропонувало завершити конкурс і відзначити його переможців.

Ми підтримали цю ідею. Конкурсанти провели четвертий загальнонаціональний етап. Звісно, дистанційно, звісно, ті, хто був «у зоні досяжності», але провели. На жаль, не було традиційного урочистого нагородження у столичному театрі імені Івана Франка, знакових гостей і преси, гарних вітальних слів, але всіх переможців відзначили преміями і подарунками від Ліги українських меценатів. Бібліотеки чудових книжок отримали переможці не лише фінального, а й обласного етапів — працівники Ліги меценатів надіслали ящики книжок у кожен область, де відбулися змагання.

— Як відомо, конкурс підтримала держава: 14 торішніх переможців упродовж року із 1 січня отримуватимуть президентські стипендії.

— Так, із коштами нині дуже скрутно, але коли йдеться про державну мову, її підтримку на державному рівні, то чудово, що є відповідне розуміння.

Учні закладів загальної середньої і професійно-технічної освіти одержуватимуть щомісяця 1420 гривень, студенти закладів фахової передвищої освіти — 2870, вищої — 3800. Для нас важливі в цьому списку й студенти вищих навчальних закладів Міністерства оборони України, які також отримуватимуть президентські стипендії. Їх двоє, і вони представляють Київський військовий лицей імені Івана Богуня і Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут. Президентські стипендії отримуватимуть переможці, які здобули у конкурсі Яцика перше місце. Звісно, про нагородження в Києві, приїзд переможців для урочис-

— Володимире Антоновичу, пам'ятаю, як масово у минулі роки відбувався конкурс за кордоном. На сцені столичного театру імені Івана Франка під час фінальних святкових урочистостей стояли прапори понад 30 держав. — Так, це знакова сторінка, кожен з тих іноземних прапорів означав країну, в якій він відбувався в номінації «українська діаспора». Нині тодішні переможці — вже дорослі люди, які пам'ятають і свою участь, і увагу до них України. Тепер у світі, напевне, немає країни, де б не жили українці, бо нашого українського цвіту — по всьому світу. Тому конкурс Яцика має ще й об'єднавче значення.

Конкурс імені Петра Яцика — це не лише про знання мови, а й про майбутнє наших дітей

того нагородження до столиці не йшлося. Тут усе зрозуміло.

XXIII конкурс розпочався вчасно, як це традиційно відбувалося впродовж 22 років, — 9 листопада, в День української писемності та мови. Напередодні було оприлюднено наказ Міністерства освіти і науки про його початок і, звісно, наголошено на тому, що мають бути «забезпечені заходи безпеки», пов'язані із запровадженням воєнного стану в Україні, а також із запобіганням поширенню коронавірусу.

Як бачимо, не лише війна, а й уже напівзабутий у вирі війни ковід нині також становить небезпеку. Згідно з положенням конкурсу, 1, 2 і 3 етапи змагань уже відбулися, зрозуміло, що в дуже непростих умовах. Учасники не лише дистанційно писали роботи, а й журі їх перевіряло також дистанційно. І тут роль організаторів на місцях і вчителів просто неocenenna. Нині вже надходять перші списки переможців з областей і попереду — загальноукраїнський етап, який відбудеться 24 березня також дистанційно.

Така активність організаторів і учасників свідчить, що рішення проводити конкурс в умовах війни було своєчасним і правильним, бо не лише на передовій вирішується, якими ми будемо після перемоги і яка мова пануватиме в Україні.

аспорі й буквально днями отримали листа з хорошою новиною. Два міністерства поспіль зусилля, і тепер Міністерство закордонних справ України опікуватиметься конкурсом в українській діаспорі. Зокрема, в лютому — квітні 2023 року пройде другий етап серед закордонних конкурсантів. Через дипломатичні представництва України буде поширено відповідну інформацію, створено оргкомітети і журі в кожній країні, де проходять мовні змагання. А вже журі другого етапу визначить одного переможця, який посів перше місце, двох за друге, трьох за третє місце згідно з рейтингом результатів. Тож будуть переможці і в номінації «українська діаспора».

— Яким буде нинішній фінал конкурсу?

— Коли триває війна, важко щось говорити напевне і ще важче щось прогнозувати, але вірю, що й цей конкурс завершиться успішно і зробить свою важливу патріотичну справу. І це вже не красиві пафосні слова, а та об'єктивна реальність, в якій живемо. Нині особливо важливо, щоб кожен робив сумлінно і совісно свою справу на місцях. Звісно, не просто нині всім, тому важлива будь-яка підтримка. Ми її відчуваємо. Зокрема, уповноваженого із захисту державної мови Тараса Кременя, директора Інституту української мови НАНУ Павла Гриценка, який впродовж багатьох років є ще й головою журі нашого мовного турніру. До речі, щороку співробітники інституту готують мовні завдання для конкурсантів.

Особливо вдячні нашим меценатам за фінансову підтримку на премії переможцям: Союзу українців Австралії, зокрема пані Любі Квасняк-Кей і пані Валі Домазар, очільницям цієї громадської організації. Ось і нещодавно вони зібрали і перерахували щедру пожертву: від самого початку Союз українців Австралії — надійний меценат нашого конкурсу.

А щодо фіналу, то вже маємо досвід його проведення і в умовах ковіду, і в умовах війни. Головне нині — перемогти в цій війні, а потім буде все: й урочистості, і святкові промови, і столичні зали. А для нашої держави важливо, що цей патріотичний мовний марафон триває попри всі випробування вже 23-й рік і виконує свою найголовнішу функцію — утверджує престиж нашої мови в Україні.

Світлана КОРОНЕНКО
для «Урядового кур'єра»

ДОСЬЄ «УК»

Володимир ЗАГОРІЙ. Народився 1951 року на Полтавщині в селі Старий Калкаїв. Науковець, підприємець, благодійник. Доктор фармацевтичних наук (2002), професор (2002), завідувач кафедри промислової клінічної фармації та клінічної фармакології (з 1997 року) НМАПО імені П. Л. Шупика. Голова наглядової ради (з 2009-го) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». Закінчив Ленінградський хіміко-фармацевтичний інститут (1974), Академію народного господарства при Раді міністрів СРСР (1986—1988). Один із засновників і президент Міжнародного благодійного фонду «Ліга українських меценатів».